

povodní. Všetky hniezdne steny ohrozené zarastaním náletovou vegetáciou a zosýpaním materiálu pravidelne minimálne 1 x ročne kontrolovať a podľa potreby, minimálne však 1 x za 3 roky, odstraňovať náletovú vegetáciu a/alebo ich skolmiť a odstrániť zosunutý materiál stien ideálne pred priletom druhu zo zimovísk, prípadne v jesennom, zimnom období. V prípade úplného zániku vhodných hniezdných lokalít bez možnosti zlepšenia inštalovať umelé hniezdne steny.

Výskum a monitoring

Druh obýva väčšiu časť Slovenska, pričom je ostrovčekovito rozšírený a viazaný na otvorenú krajinu s výskytom vhodných miest na hniezdenie - kolmé či strmé hliniopiesočné steny. Ide o metodicky nenáročný, ľahko určiteľný druh. Sčítanie hniezdnej populácie na lokalite prebieha kombináciou vzorkovej kontroly obsadenosti dostupných nôr, podľa odhadu počtu obsadených nôr na základe stavu vchodu do nory a sledovania záletu jedincov do nôr.

Pozorovali ste brehuľu hnedú?

Zapíšte ju do AvesSymfony!
<http://aves.vtaky.sk/>

Viac o brehuli hnedej nájdete na stránke
www.spolocnebrehy.vtaky.sk

Materiál vydala Slovenská ornitologická spoločnosť/ BirdLife Slovensko v rámci projektu s názvom „SPOLOČNÉ BREHY - ochrana ohrozených vtáčích kolónií na oboch stranách Bielych Karpát“ spolufinancovaného Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Česko-Slovenská republika 2007-2013.

Použitá literatúra:

Rozšírenie vtákov na Slovensku (Danko a kol.)
Fauna ČSFR, Ptáci 3/1, Karel Hudec, Karel Šťastný a kolektív

Text: A. Chudý

Foto: A. Chudý, J. Gúgh, J. Svetlík

Grafický návrh: Ján Svetlík – DUDOK, www.dudok.sk

Tlač: Alfa print s. r. o., Martin

www.vtaky.sk

Brehuľa hnedá

(*Riparia riparia*)

Materiál je spolufinancovaný Európskou úniou z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Česko - Slovenská republika 2007-2013.

Brehuľa hnedá (*Riparia riparia*)

Lastovičkovitý vták menší ako vrabec. Obýva Severnú Ameriku a Euráziu. V Európe obýva nepravidelne celý kontinent. Hniezdna populácia brehuľí na Slovensku bola v roku 2002 odhadovaná na 10 000-20 000 párov. Obýva väčšiu časť Slovenska od nížin až po širšie údolia Karpát (do 700 m nadmorskej výšky). Jej rozšírenie je však ostrovočekovité, viazané na otvorenú krajinu s výskytom vhodných miest na hniezdenie – strmých hlinito-piesočných stien. Brehule hnedé zimujú južne od Sahary, vo východnej a južnej Afrike. K nám prilieťa obvykle od druhej polovice apríla až do začiatku mája. Jesenný odlet je roziahnutý od augusta do septembra. Počas ťahu je možné brehule pozorovať aj na vodných tokoch, kde nehniezdi.

Hniezdenie

Hniezdnym prostredím sú kolmé steny prírodného aj umelého pôvodu, do ktorých si vyhrabáva hniezdne nory dlhé priemerne 60 cm (od 30 do 120 cm), na konci ktorej je hniezdna kotlinka. Brehule vytvárajú kolónie, v minulosti až tisíce párov, dnes maximálne stovky párov. Hniezdenie prebieha od začiatku mája, vrchol dosahuje na konci mája. Znášajú od 4 do 7 vajec v priemere však 5, ktoré sú čisto biele, bez škvŕn. Mláďatá sa liahnu po 14-15 dňoch, kedy na znáške sedia obaja rodičia. Hniezdo opúšťajú v priemere po 18-19 dňoch.

Potrava

Živí sa výhradne živočíšnou potravou, chytá drobný hmyz, ktorý lieta alebo je unášaný vetrom. Veľmi zriedka zbiera potravu za letu aj z vodnej hladiny.

Ohrozenie

Hlavná príčina ohrozenia kolónii brehuľí je degradácia hniezdných stien. Zarastanie náletovými drevinami a zosýpanie. Steny, ktoré sa nachádzajú v aktívnych pieskových lomoch sú ohrozované priamym odťažením kolónie počas hniezdia, ale aj svahovaním stien tak, že brehule už nenachádzajú vhodné podmienky na hniezdenie. Zmeny vodného režimu a strata dynamiky riek ohrozujú steny, ktoré sa nachádzajú v riečnych brehoch. Nižšie umiestnené diery brehuľí alebo aj celé steny, ktoré sa už začali zosýpať, bývajú vyhrabávané líškami, jazvecmi, alebo sú atakované inými predátormi.

Opatrenia

Opatrenia na udržanie, prípadne zlepšenie aktuálneho stavu populácie brehule hnedej by mali byť zamerané na pravidelný monitoring - zaznamenávať aktuálny stav v existujúcich kolóniách, na vhodných lokalitách pravidelným monitoringom dohľadávať nové kolónie. Zabezpečiť náležitú ochranu kolónií, ktoré sa nachádzajú vo fungujúcich pieskovniach prostredníctvom konania orgánu ochrany prírody tak, aby nedošlo k ohrozeniu hniezdných stien. Zabezpečiť náležitú ochranu kolónií, ktoré sa vytvárajú počas stavby v základoch domov, prostredníctvom konania orgánu ochrany prírody tak, aby nedošlo k ohrozeniu hniezd. Zabezpečiť náležitú ochranu kolónií nachádzajúcich sa v brehoch riek tým, že sa zabráni ich likvidácii a zasýpaniu pri spevňovaní brehov a zabezpečiť obnovu stien v prípade niekoľkoročnej absencie